

Lapvég

Írtam egy drámát a napokban. Az a címe, *Katonák*. Feltétlenül nézzék meg, ha valamelyik színház netán a műsorára tűzné, mert nagyon sok fontos dolgot leírtam abban a háborúról. Meg a békéről. Meg a civilekről és a megaláztatásról.

Igy kellene kezdődnie egy önreklámozó írásnak. Annak jó is ez a kezdés. De ha magamba nézek, el kell gondolkodnom azon, mit tudok én a háborúról? És miért én írok a háborúról? Miért nem írt az apám, aki hadifogságban volt Szevasztopolban, vagy a nagypám, aki két világháborút is végigharcolt és -élt.

Idáig jutok a töprengésben, amikor más oldalról érkeznek a gondolatok. Háború van most a nagyvilágban. Az elég közeli nagyvilágban. Háborúba ájult Szerbia. Ott kik csinálják a háborút? Mondhatják, a katonák. Igaz is. De kik a katonák? Válaszolhatnak: akik azt a hivatást választották. És ez így igaz. Hanem, van itt egy kis bökkenő. Hogy ez így nem igaz. A hivatásos katonák, a háborút hivatalból tanultak és értők száma az összeshez képest meglehetősen csekély. A háborút a behívott, besorozott vízvezeték-szerelő, bútorasztalos, sofőr, eladó, gimnáziumi tanár, tudományos kutató, úszómester csinálja. Meg a behívott, besorozott szerkesztő, színes, fafaragó, épületlakatos, banktisztviselő csinálja. A háború magát csinálja ezekkel a civilekkel, ezekkel a dilettánsokkal.

Hogyan viselkedik egy két hete besorozott civil az elfoglalt faluban? Ahogy tud. Megerőszakolja a feltalált asszonyokat, mert rég volt nővel, lelövi a lányaik védelmére kelt apákat, mert neki van fegyvere, és egy szaros civil mit ugrál, kifosztja a gyerekek számára eldugott aprócska élelmiszerkészleteket, neki nagyobb szüksége van a kalóriára, rálő a menekülteket szállító autókra, repülőgépekre, bombát dob a kórházra, halott ujjáról csavarja le a gyűrűt, hogy szuvenírt vigyen haza az asszonykának, aki a második gyerekekkel terhes.

Mert a civil azt hiszi, a háborúnak más a logikája. És talán más is. Átveszi ezt a sejtett logikát, *a mindent szabad, a most szabad* erkölcsnek nem nevezhető tévhitét, és gonoszabb, aljasabb, barbárabb és vérszomjasabb az igazi zsoldosnál is.

Majd hazamegy, ha eljön a béke, vissza a gyárba, az íróasztal mellé, a volánhoz, a kisvállalkozásba, az asszonyka mellé az ágyba, és elfelejti az egészet. Az – csak háború volt. És a háborúban kell legyenek győztesek, s kell legyenek vesztesek.

Értjük mi ezt a háborúsdit, vagy nem?

ZALÁN TIBOR